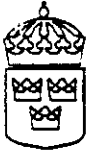

Ärende Byggnadsnämne Ridderborgen 2		Ink datum 1993-08-24	Dnr (FRM) 93/93
Registerområde, kommun Skövde		Tidigaste reg datum 1993-02-22	Aktbeteckning (FRM) 2420K-993/77
Akt utgallrad datum	P g a ärende (dnr)	Antal handl 1	Antal kartor
		LSt dnr K002/4749/K	Reg datum/annat avsl datum 1993-09-14
HANDLÄGGNING		Datum	Datum
☐ Infört på registerkarta ☐ Mellanlagrat ☐ Granskat utan anm		☐ Godkänt ☐ Slutfört ☐ Akt till arkiv	
INFORMATION		☐ Nyregistrering ☐ Ändring ☐ Avregistrering	
Planförkortning	Status	Plannamn/Text	
Registerkarta - 467			
Gäller t o m		Arkivplats	
Tilläggsinformation			
Genomförandetid		Börjar	Börjar
		Utgår	Utgår
Berör Till: RIDDAR BORGEN 2			
Bort:			
Berörda Fp/Dp			
Anmärkningar			

KULTUR-
DEPARTEMENTET

93. 08. 11

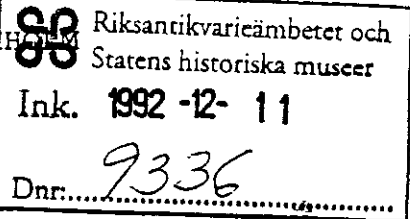
REGERINGSBESLUT 5

Datum
1992-12-03

Dnr
Ku92/4746,
4748, 4749,
4750, 4753,
4779, 4781/K

Riksantikvarieämbetet

Box 5405
114 84 STOCKHOLM

Fastställande av skyddsföreskrifter för vissa statliga byggnadsminnen

Nedan förtecknade byggnader är statliga byggnadsminnen enligt regeringsbeslut den 25 januari 1935 och den 30 december 1974 (jämför övergångsbestämmelser p. 2 förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m.).

Riksantikvarieämbetet har i skrivelse den 14 januari och den 2 oktober 1992 anhållit att regeringen fastställer av ämbetet föreslagna skyddsföreskrifter för byggnadsminnena, samt i vissa fall fattar beslut om utvidgning av byggnadsminnena.

Byggnadsstyrelsen har yttrat sig över förslagen.

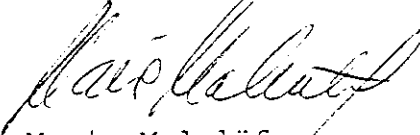
Regeringen fastställer de avgränsningar och skyddsföreskrifter för de nedan förtecknade statliga byggnadsminnena som framgår enligt bilagor.

./.

Byggnad/fastighet	Ort	Län	Bilaga
Residenset Kv Residenset 1	Härnösand	Y	1
Residenset Kv Hövdingen 1	Östersund	Z	2
Residenset Kv Riddarborgen 1	Umeå	AC	3
Hovrätten för Övre Norrländ Kv Läraren	Umeå	AC	4
Residenset Kv Kungsfågeln 3	Luleå	BD	5
Gamla Landsstats- huset Kv Juristen 3-5	Härnösand	Y	6
Domkapitelhuset Kv Timmermannen 14	Härnösand	Y	7

På regeringens vägnar

Birgit Friggöbo

Maria Malmlof

Kopia till

Finansdepartementet
Byggnadsstyrelsen
Länsstyrelsen i Västernorrlands län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Norrbottens län

Bilaga 3

Förslag till skyddsföreskrifter för residenset, Kv Riddarborgen, i Umeå, Västerbotten

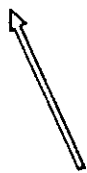
1. Byggnaden får inte rivas.
2. Byggnaden får inte till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
3. I byggnadens inre får ingrepp inte göras i stomme, planlösning eller äldre fast inredning.
4. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och färger på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Tillhörande tomtmark får inte ytterligare byggas. Inom skyddsområdet får inte heller sådana åtgärder vidtas med mark och vegetation att karaktären förvanskas.
6. Om det av särskilda skäl enligt 6 § förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m. är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd ges in till Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen lämnar råd ifråga om underhåll av byggnaden och vården av det kringliggande området.

LANSKESILDENSEN I UMEA SITUATIONSPLAN

DÖBELNS PARK

KV. RIDDARBORGEN
TOMT. NR 2
STORGATAN 56-58

STORGATAN

1-100A

ORANGI
BÄCKE

HUVUDBYGGNAD

KOMMUNENS MARKERINGS
PUNKT
FÖR MARKSÄTTNING I FÖRH. T. ALVEN

0.30

15.10

1:2 KONTORESHUS
F.D. PERSONALBOSTAD

GARAGE 1:5

1:4 JORDKÄLLÄRE

1:100A

RESIDENSGATAN

Bil. 3

SEPT. 1941 JUST. APRIL 1964

JUST. MARS 1959

40 M

30

20

10

0

SKALA 1:400

10

0

10

20

30

40

50

60

70

80

90

100

110

120

130

140

150

160

170

180

190

200

210

220

230

240

250

260

270

280

290

300

310

320

330

340

350

360

370

380

390

400

410

420

430

440

450

460

470

480

490

500

510

520

530

540

550

560

570

580

590

600

610

620

630

640

650

660

670

680

690

700

710

720

730

740

750

760

770

780

790

800

810

820

830

840

850

860

870

880

890

900

910

920

930

940

950

960

970

980

990

1000

1010

1020

1030

1040

1050

1060

1070

1080

1090

1100

1110

1120

1130

1140

1150

1160

1170

1180

1190

1200

1210

1220

1230

1240

1250

1260

1270

1280

1290

1300

1310

1320

1330

1340

1350

1360

1370

1380

1390

1400

1410

1420

1430

1440

1450

1460

1470

1480

1490

1500

1510

1520

1530

1540

1550

1560

1570

1580

1590

1600

1610

1620

1630

1640

1650

1660

1670

1680

1690

1700

1710

1720

1730

1740

1750

1760

1770

1780

1790

1800

1810

1820

1830

1840

1850

1860

1870

1880

1890

1900

1910

1920

1930

1940

1950

1960

1970

1980

1990

2000

2010

2020

2030

2040

2050

2060

2070

2080

2090

2100

2110

2120

2130

2140

2150

2160

2170

2180

2190

2200

2210

2220

2230

2240

2250

2260

2270

2280

2290

2300

2310

2320

2330

2340

2350

2360

2370

2380

2390

2400

2410

2420

2430

2440

2450

2460

2470

2480

2490

2500

2510

2520

2530

2540

2550

2560

2570

2580

2590

2600

2610

2620

2630

2640

2650

2660

2670

2680

2690

2700

2710

2720

2730

2740

2750

2760

2770

2780

2790

2800

2810

2820

2830

2840

2850

2860

2870

2880

2890

2900

2910

2920

Riksantikvarieämbetet
Statens historiska museer

ÄRENDEKOPIA

1992-07-16
Er datum

Bereckning

2057/92
Er beteckning

Byggnadsavdelningen
Granskningsenheten
Antikvarie Ingrid Schwanborg

Sändlista:
Byggnadsstyrelsen
Länsstyrelsen i Västerbottens
län
Västerbottens Museum

Förslag till skyddsföreskrifter för residenset i Umeå

Residenset i Umeå är byggnadsminne sedan 1974. Byggnaden omfattas idag av skydd enligt förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 1988:1229), men saknar skyddsföreskrifter. Med anledning härav har ett förslag till skyddsföreskrifter upprättats, vilket härmed översändes till Er för synpunkter. Förslaget bilägges.

Riksantikvarieämbetet hemställer att synpunkterna på förslaget tillställas ämbetet senast den 14 augusti 1992.

RIKSANTIKVARIÄMBETET
Byggnadsavdelningen

Birgitta Hoberg
Avdelningsdirektör

Ingrid Schwanborg

Bilaga: Skyddsföreskrifter

POSTADRESS
Box 5405
114 84 Stockholm

BESÖKSADRESS
Storgatan 41

TELEFON
08-7839000

TELEFAX
08-6607284

TELEGRAM
Riksantikvarie

POSTGIRO
59994-4

FÖRSLAG TILL SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR RESIDENSET I UMEÅ

Byggnaden uppfördes 1891-94 efter ritningar av C F Ekholm och Ludvig Peterson. Huset är byggt av tegel, har två våningar varav den nedre är putsad med kvaderritsning samt gulfärgad. Fasaden artikuleras av mitt- och hörnrisaliter. Taket är valmat och täckt med svartmålad plåt. Två utskjutande flyglar tillbyggdes 1935 i anslutande stil efter ritningar av D Sundberg och S Hagelin.

Interiören är ändrad, men i bostadsvåningen finns paneler, takfotslistor, dörrar och dörrkarmar bevarade och representationsvåningen är väl bibehållen.

Byggnaden är en typisk representant för 1800-talets institutionsbyggande och hör även till de få stenhus som uppfördes i så nordligt läge under 1800-talet.

Skyddsföreskrifter

1. Byggnaden får ej rivas eller flyttas, vare sig i sin helhet eller delar därav.
2. Byggnaden får ej till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
3. I byggnadens inre får ingrepp inte göras i stomme, planlösning eller äldre fast inredning.
4. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och färger på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Det på situationsplanen med särskild linje markerade området skall hållas i sådant skick att

byggnadens karaktär inte förvanskas.

6. Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd härför inges till riksantikvarieämbetet, som enligt förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 1988:1229), paragraf 6-7, får lämna tillstånd till ändring i sådant fall.

Riksantikvarieämbetet
Statens historiska museer

Byggnadsavdelningen
Granskningsenheten
Antikvarie Ingrid Schwanborg

ÄRENDEKOPIA

Datum
1992-10-02
Ett datum

Beteckning
2057/92
Ett beteckning

Kulturdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Angående föreslagna skyddsföreskrifter för det
statliga byggnadsminnet Residenset i Umeå

Härmed anhåller riksantikvarieämbetet om antagande av bilagda förslag till skyddsföreskrifter för det sedan 1974 statliga byggnadsminnet Residenset i Umeå. För närvarande är endast exteriören skyddad. I föreliggande skyddsföreskrifter föreslås även interiören ingå.

Byggnadsstyrelsen, som är förvaltande myndighet, har i sitt yttrande inte haft något att erinra mot förslaget.

Förutom ovan åberopat förslag bilägger ämbetet följande handlingar:

- * Kopia av förvaltande myndighets yttrande, daterat den 29 september 1992.
- * Material om Residenset i Umeå

RIKSANTIKVARIÄMBETET
Byggnadsavdelningen

Margareta Biörnstad
Riksantikvarie

Ingrid Schwanborg

Kopia till: Byggnadsstyrelsen

POSTADRESS	BESÖKSADRESS	TELEFON	TELEFAX	TELEGRAM	POSTGIRO
Box 5405 114 84 Stockholm	Storgatan 41	08-7839000	08-6607284	Riksantikvarie	59994-4

FÖRSLAG TILL SKYDDSFÖRESKRIFTER FÖR RESIDENSET I UMEÅ

Byggnaden uppfördes 1891-94 efter ritningar av C F Ekholm och Ludvig Peterson. Huset är byggt av tegel, har två våningar varav den nedre har rustikputs. Fasaden artikuleras av mitt- och hörnrisaliter. Taket är valmat och täckt med rödmålad plåt. Två utskjutande flyglar tillbyggdes 1935 i anslutande stil efter ritningar av D Sundberg och S Hagelin.

Interiören är ändrad, men i bostadsvåningen finns paneler, takfotslistor, dörrar och dörrkarmar bevarade och representationsvåningen är väl bibehållen.

Byggnaden är en typisk representant för 1800-talets institutionsbyggande och hör även till de få stenhus som uppfördes i så nordligt läge under 1800-talet.

Skyddsföreskrifter

1. Byggnaden får ej rivas, vare sig i sin helhet eller delar därav.
2. Byggnaden får ej till sitt yttre byggas om eller på annat sätt förändras.
3. I byggnadens inre får ingrepp inte göras i stomme, planlösning eller äldre fast inredning.
4. Byggnaden skall underhållas så att den inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras med traditionella byggnadsmaterial och färger på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar.
5. Tillhörande tomtmark får ej ytterligare bebyggas. Ej heller får inom skyddsområdet vidtas

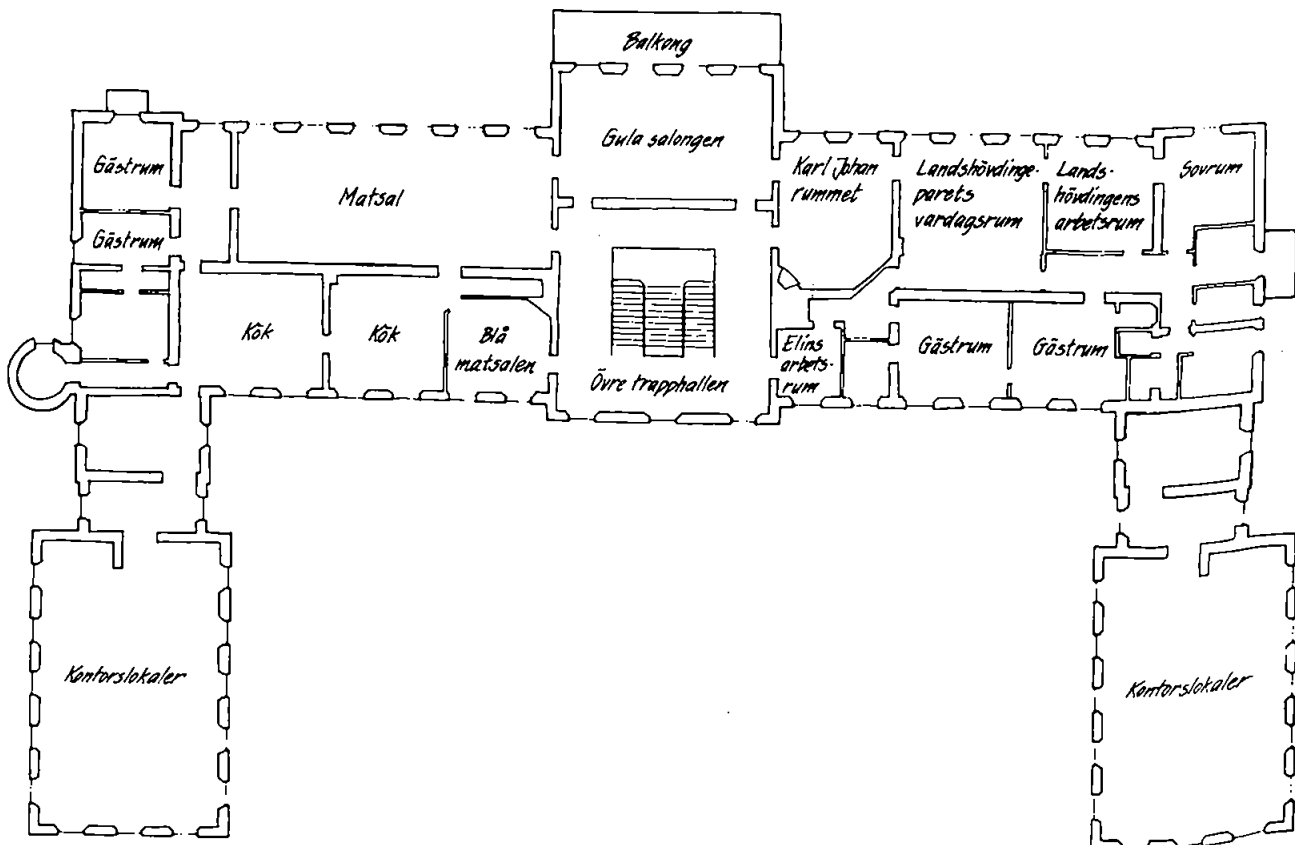
sådana åtgärder med mark och vegetation att dess karaktär förvanskas.

6. Om det av särskilda skäl är nödvändigt att ändra byggnadsminnet i strid med skyddsföreskrifterna skall ansökan om tillstånd härför inges till riksantikvarieämbetet, som enligt förordningen om statliga byggnadsminnen (SFS 1988:1229), paragraf 6-7, får lämna tillstånd till ändring i sådant fall.

Länsstyrelsen lämnar råd ifråga om underhållet av byggnaderna och vården av det kringliggande området.

LÄNSRESIDENSET

LÄNSRESIDENSET I UMEÅ UNDER GUSTAV ROSÉNS TID

Som nybliven landshövding i Västerbottens län år 1931 flyttade Gustav Rosén med hustru Tyra och fyra av de åtta barnen in i länsresidenset vid Storgatan i Umeå. Här kom han sedan att bo till sin bortgång den 10 december 1942.

Från denna plats har landshövdingen i Västerbottens län styrt länet sedan det bildades på 1600-talet. Den residensbyggnad Rosén tog i besittning var uppförd på 1890-talet.

Det kan vara värt att berätta något om denna byggnad och dess tillkomst, innan vi går in på vad som hände med den under den rosénska perioden.

NYBYGGE EFTER STADSBRANDEN

Den ödesdigra stadsbranden den 25 juni 1888 hade ju också drabbat residenstomten. Här brann alla byggnader ner till grunden och i Döbelns park strax intill förstördes landsstatshuset med större delen av länets arkiv.

Redan i september 1888 var arkitekten C Fr Ekholm vid Öfverintendentsämbetet i Stockholm klar med skisser till nya residensbyggnader i Umeå. Ett alternativ visade landshövdingebostad och landsstat i två separata byggnader som tidigare, men det skulle bli för dyrt. Landshövdingefamiljen och länsförvaltningen fick hädanefter samsas under samma tak.

Byggmästare CA Ljunggren från Härnösand antogs som entreprenör, och hösten 1894 stod det nya residenset färdigt. Det blev en byggnad i italiensk renässans med en representativ och officiell fasad mot Storgatan.

FASADEN VISAR FUNKTIONEN

Stanna upp och titta lite närmare på huset! Det går faktiskt att läsa ut de båda funktionerna i fasaden. Bakom den strikta, putsade muren i bottenplaneringen ligger kontorslokaler. Den röda tegelfasaden med de höga, rikt dekorerade fönstren i övervåningen är för landshövdingebostaden och dess representationsutrymmen.

Det här är typiskt för 1800-talets arkitektur. Arkitekturstil och fasadkomposition valdes efter byggnadsförhållanden och funktion i stort. Däremot var överensstämmelsen mellan fasaden och planen mindre tydlig i detalj.

I landshövdingebostaden är det bland annat trapphuset, landshövdingens köksavdelning och gastru som ligger bakom den pampiga fasaden mot Storgatan — representationsrummen ligger i fil mot söder med utsikt över residensparken och älven.

PÅKOSTAT OCH DETALJRIKT

Bostadsvåningen i residenset hade en mycket påkostad inredning präglad av 1890-talets smakt för detaljrik utsmyckning med motiv från olika arkitekturepoker. I synnerhet gällde detta de rum, som var avsedda för landshövdingens representation.

Trapphuset var magnifikt med sitt smidesracke och sina utsirade lyktor, försedda med elektriskt ljus redan från början. Matsalen och salongen pryddes av detaljrika taklister, boaseringar och spegeldörrar. I flera rum stod dekorerade franska porslinskakelugnar. En intressant riör värdig länets hövding i hans roll som Konunge befallningshafvande.

KAKELUGNARNA REVS

Men smaken förändras som känt. Redan på 1920-talet under Roséns företrädare Nils Ringstrand hade man börjat göra "moderniseringar" inte bara av praktiska utan också av estetiska skäl.

När centralvärme installerats, passade man på att riva sex av de rikast dekorerade kakelugnarna — bland annat de som stod i stora matsalen och salongen — med motiveringen att "det vore önskvärt för utseendet". Väggspanelen i matsalen kapades upp till och ljuskulör fick ersätta den mörkbruna ådringsmålningen. Trapphallen byggdes om, dekorationen förenklades och det hela fick en ljusare färgskala. 1890-talets dekorationsstil och mörka färgskala har redan blivit hopplöst omodernt.

ROSÉN MODERNISERADE

Vid av- och tillträdesyn 31 juli 1931 upprättades ett protokoll, som tog upp de önskemål för de nya landshövdingen Gustav Rosén hade om förändringar i de olika rummen. Här talas mest om renoveringsåtgärder såsom målning, omtapetsering och golvbyten. Men också vissa standardförbättringar st

upptagna, t ex att Rosén önskade en varmvattenberedare i badrummet och en elektrisk spis, en diskbänk av stål och ett kylskåp i köket — ovanliga moderniteter på den tiden i staden Umeå.

Tre kvarstående kakelugnar borde nu rivas, enligt protokollet. Den i sängkammaren ”med dekoration av naturalistiska blommotiv, är mindre tilltalande, den är obehövlig och önskas av landshövdingen borttagen”.

FLER TJÄNSTERUM

Förändringarna i landshövdingebostaden under Roséns tid i residenset var således inte så omfattande. Desto mer förändrades länsförvaltningens utrymmen, framförallt genom tillbyggnaden av flyglarna mot Storgatan i norr. Denna utökning med nya ämbetsrum var välbehövlig för den växande staben av tjänstemän i landskansliet och landskontoret. Här fanns även plats för den förste vägingenjören och för lappfogden.

Huvudbyggnadens mittparti byggdes också ut några meter mot söder, så att sessionssalen förstorades och landshövdingebostaden fick en altan med utsikt mot trädgården.

Ritningarna till dessa tillbyggnader är signerade år 1934 av arkitekten Denis Sundberg i Umeå. Lägg märke till hur väl de nya flyglarna mot norr ansluter till den gamla residensbyggnaden i formspråk och fasadmateriell!

Det vittnar om kunskap om och respekt för den gamla byggnadens egenart.

MÖBLER FRÅN VÄSTERBOTTEN

Några inventarier annat än porträtt av kungligheter tillhörde inte landshövdingebostaden vid Roséns tillträde. Åren 1931-32 möblerades de officiella rummen på statens bekostnad och många av de möbler som då inköptes står kvar ännu i dag. Salongsmöblemanget till exempel, som köptes från den avgående landshövdingen Ringstrand.

En matsalsmöbel med 30 helstoppade ekstolar, två karmstolar, matbord, två skåp mm införskaffades. De hade nytillverkats av Föreningen Möbelsnickeriet UPA, en föregångare till Grisbacka Möbler (nuv. Griba). Att den statliga beställningen skulle gå till ett västerbottensföretag var Roséns egen idé. Men tyget till möbeln och till nya gardiner hade levererats av textilkonstnären Elsa Gullberg i Stockholm.

SAMLING VID ÖPPNA SPISEN

Till de officiella rummen hör även biblioteket. Detta liksom de övriga rummen i residenset var möblerade med familjen Roséns egna möbler.

Till den privata avdelningen hörde bland annat vardagsrummet, där familjen ofta samlades kring den öppna spisen. Familjemåltiderna brukade man inta i en mindre matsal intill köket, ursprungligen ett serveringsrum. Landshövdingen hade ett eget arbetsrum i rumsfilen mot söder. Sovrummen låg i den långsträckt byggnadens bägge ändar. Uppe på vinden fanns ett rum med takfönster inrett till ateljé för sonen Kjell, som var konstnär.

STOR TRÄDGÅRDSVÄN

En skildring av residenset under Gustav Roséns tid är ofullständig om man inte också nämner det arbete han och hans hustru Tyra la ner på residensets park.

Rosén uppmuntrade trädgårdsodling i länet på olika sätt, bland annat bildade han Västerbottens läns trädgårdsförbund. I residensparken fick han tillfälle att själv skaffa sig praktik och experimentera med odling av grönsaker, blommor, klängväxter, buskar och träd. Rosén var optimistisk när det gällde att införa arter från sydligare trakter. ”Vår starka varma sol, som om sommaren inte är borta långa stunder” gör att ”överhuvudtaget går nästan allting”.

Än i dag kan man i beståndet av buskar och träd i residensparken se minnen efter familjens stora odlarintresse och experimentlusta. Lägg särskilt märke till de stora ekarna!

Karin Eriksson augusti 1990

delar markerats - sydfasaden har fått kraftig putsrustik, medan övriga fasader har enklare släpptsad sockel.

Väggarna kläddes i ljusrött tegel i koppförband med upphöjda vita fogar. Fönsteromfattningar, fönsterkors, portaler, lister och dekorativa detaljer avsåg man att utföra i gotlands-sandsten, men av sparsamhetskäl måste man på flera ställen använda billigare material. Den lilla nätta portiken på sydfasaden utfördes exempelvis delvis av tegelmur med sandstens-färgad puts, och balusterdockorna i raket är inte heller av "äkta material", utan utförda i gjutjärn från Robertors järnbruk och överdragna med ljus oljefärg för att imitera sandsten. (35)

Stor vikt har lagts vid fönstrens utformning. De för stilen karaktäristiska släta fönsteromfattningarna och likaledes släta fönsterkorsen har utförts i ren sandsten. Över varje fönster har en stickbågig avstäningsbåge murats, som på sydfasaden speciellt markerats med skulpterade slutsternar, också i sandsten.

Rådhusets tekniska utrustning var av modernaste slag. (36) Uppvärmningen skedde efter professor Cederbloms system "och således med hjälp av varmluft, och man hade elektrisk belysning tack vare det av borgmästare Rothoff bekostade nya elverket vid Rådhusparken.

I Teknisk tidskrift 1893 skrevs följande som sammanfattande omdöme om det nya rådhuset i Umeå: "...såväl i totalverkan som i sina detaljer framstår (rådhuset) såsom en högst värdefull arkitektonisk komposition, och säkerligen kan Umeå stads rådhus tålla med och äiven överglänsa de flesta andra småstäders i riket, såväl hvad beträffar praktisk plananordning som tilltalande arkitektoniskt yttre.

Också i lokalpressen prisades rådhusbyggnaden. Den ansågs som en prydnad för staden. Skribenten i Umebladet sade sig vara övertygad om att rådhuset i Umeå i stilfullhet och monumental hållning inte överträffades av något annat rådhus i landet. (37)

Stadens egen förvaltning växte lång-

lämma rådhuset och Nyttan i byggnad för polis- och brandväsendet som just färdigställdes.

Sedan också Umeå kommuns förvaltning slutligen lämnade rådhusbyggnaden 1969, disponeras alla utrymmen av Umeå domsaga.

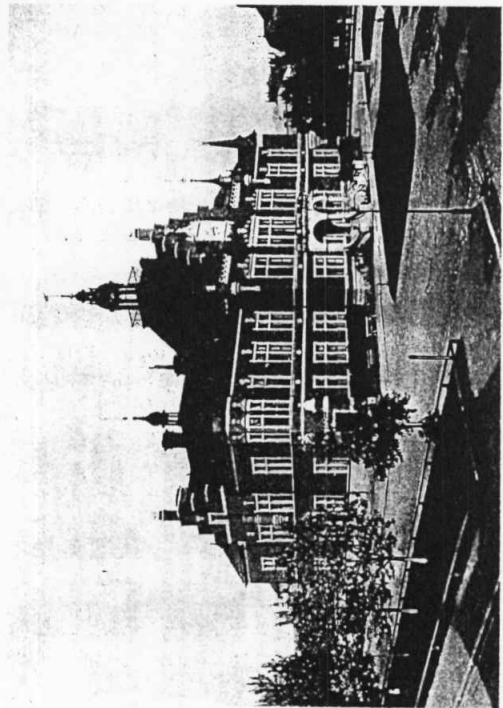
4. 6. 2. 3 Länsresidensen

Såväl landshövdingebostaden som landsstatshuset i Döbeins park brann ner till grunden i stadsbranden 1886. Länsstyrelsens arkiv gick upp i lågor och likaså större delen av lantmäta-rens arkiv. Däremot motstod lantmäteriets kassavalv hetian, och de däri förvarade arkivalierna och pengarna räddades. Till och med det gamla kronomagasinets nere vid älvsstranden nåddes av elden och blev så lilla skadat att det måste rivras. (38)

De första åren efter branden hyrdes köpmannan Johan Björklunds gård i västra stadsdelen (kv Ask nr 1) som provisoriskt residens och landsstatshus. (39) Projekteringen av det nya residenset kom ändå snabbt igång. Redan i september 1888, flera månader innan man på det lokala planet hade hunnit planera någon av de nedrurna offentliga byggnaderna, kunde överintendentens ämbetsarkitekt Carl Fredrik Ekholm (1857 - ca 1891) presentera två alternativa lösningar på byggnadsfrågan. Det ena förslaget innebar att landsstat och landshövdingebostad skulle läggas i två olika byggnader, så som det varit före branden, det andra att båda funktionerna skulle rymmas i en enda byggnad. (40)

Landshövdingen i Västerbottens län, Axel Wästfelt, gavs tillfälle att yttra sig över förslagen. (41) Enligt hans mening var det mycket fördelaktigare om landsstaten och landshövdingens bostad kunde förläggas i olika hus. För båda parter var det enbart störande att vara inrymda under samma tak, och dessutom skulle brandriskerna för de viktiga handlingarna vara särskild byggnad.

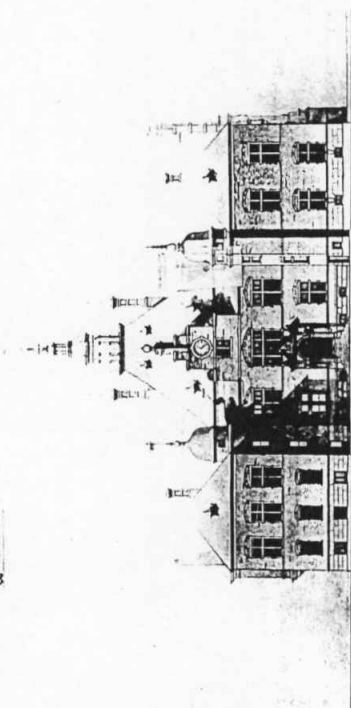
Det andra alternativet var emellertid billigare, och detta blev utslagsgivan-

132. Rådhusets västfasad och sydfasad. Foto: Tor Ekholtz ca 1925.

133. Lindströms ritning till rådhusets fasad mot torget i norr. BN:s arkiv.

Ritning till Rådhuset för Tor Ekholtz

FAKSELINJEN

anslag om 170 000 kr för en ny residensbyggnad i Umeå med plats för landsstat och för landshovingsbostad. Entreprenadkontrakt slogs med byggmästare C A Ljungren i september 1891. 136 (44) visar en långsmal huskropp med mittrisalit mot norr och söder och med korta flyglar mot Storgatan i norr. Landsstatens ämbetsrum upptar enligt planritningarna bottenvåningen och några rum i övervåningen, som annars disponeras av landshövdingen. I bostadsvåningen ligger naturligt nog representationsrummen i en svit utmed södra fasaden med strälände utsikt mot residensparken och älven. Mot norr vetter ekonomitrymmen och några sovrum.

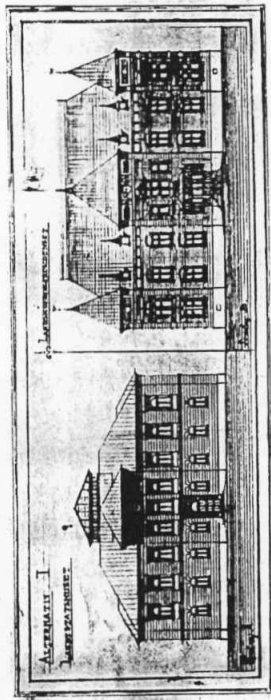
Också för detta byggnadsalternativ hade Ekholm valt att understryka byggnadens officiella innehåll med en italiensk renässansstil, men denna gång med putsad sockelväning och övervåning i rött fasadtegel. Här har det representativa uttrycket varit det viktigaste, och överensstämmelsen mellan plan och fasad fått komma i andra hand. På nordfasaden, som alltså vetter mot gatan, står exempelvis övervåningens jämna rad med höga, rikt utformade fönster i öster framför så trivjala utrymmen som kök, skafferi, serveringsrum, domestikerum och två toalettrum.

Residensbyggnaden bemöttes i lokalpressen inte med samma entusiastiska ordalag som man är van att läsa om stadens egna nybyggnader. I tiden

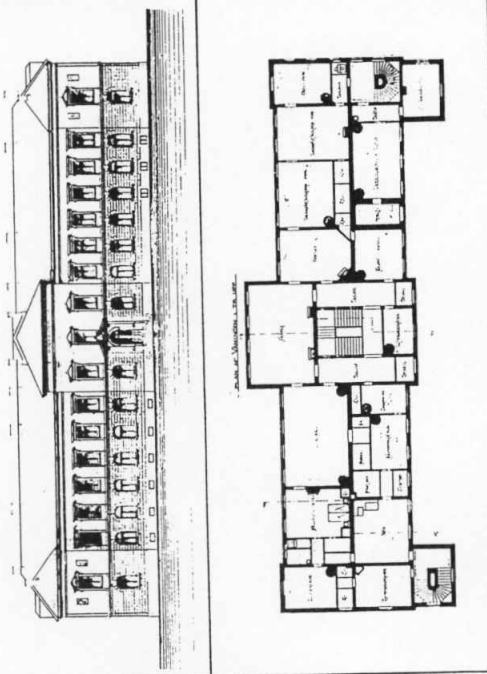
Innan residenset närmare beskrives finns det anledning att något studera det första alternativets båda byggnader i de här återgivna fasadritningarna av Ekholms hand (bild 134). Genom valet av stil har arkitekten velat framhäva byggnadernas skilda ändamål. De framstår närmast som varandra kontraster. Ämbetshuset med sin putsade fasad i italiensk renässans har en sträng och officiell karaktär. Bostadshuset å andra sidan skulle enligt Ekholms ritning utföras i rött tegel med vita detaljer i Frans II:s stil. Med sin livliga färgverkan och omväxlande taksilhuett med nockräcken, vindflöjlar och flaggstång skulle fasaden göra ett festligt och glatt intryck.

Ekholms andra alternativ från september 1888 med bägge funktionerna samlade i en enda byggnad var som tidigare nämnts det som låg till grund för residensets slutliga utformning. Arkitekten hann inte slutföra projektet före sin död, utan uppgiften övergick till hans kollega vid överintendentsämbetet, arkitekt Ludvig Petersson (1853-1931). (43) Denne gjorde endast några mindre ändringar i projektets fasader, men gav det inre en annan disposition.

134. Alternativt förslag till lösning av residensets byggnadsfråga efter branden, med landsstat och landshovingsbostad i två olika byggnader. Ritning av C F Ekholm 1888. RA.

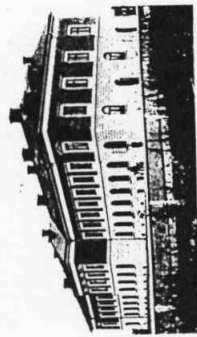

174

135-136. Länsresidenset. Ritning till huvudsaksaden mot norr samt plan över övervåningen av C F Ekholm 1891. Byggnadsstyrelsens arkiv, Umeå.

137. Residensets fasader mot öster och söder. Foto: Jonas Nordstrand 1895.

ningen Westerbotten 1892 kritiserades byggnaden som ännu inte stod färdig. "Huset synes ej bli särdeles tilltalande. Den ofantliga längden och den ringa höjden gör ingalunda något godt intryck. Man väntar sig snarare i denna byggnad finna ett affärsstillsämnt än en statens ämbetslokal" (bild 137). (45)

A.T.A. Umeå VB

Riksantikvarieämbetet och
Statens historiska museer

Ink. 1992-03-03

Dnr. 2057

Skyddsföreskrifter för

SBM

RESIDENSET I UMEÅ, STORGATAN 56-58,
Kv Riddarborgen 2
Exteriören 1974

AC 1

Huvudbyggnaden uppförd 1891-94 samt tillbyggnader från
1935 belägna i parkområde.

- 1 Byggnaden får inte rivas, flyttas
eller till sitt yttre byggas om eller
på annat sätt förändras.
- 2 I byggnadens inre får inte göras
ingrepp i stomme, ändring av
rumsindelning, eller i äldre
fast inredning.
- 3 Byggnaden skall underhållas på ett
sådant sätt att det kulturhistoriska
värdet bevaras.
- 4 Markområdet kring byggnaden som på bilagda
karta avgränsats med streckad linje skall
hållas i sådant skick, att byggnadens ut-
seende och karaktär inte förvanskas.
- 5

Riksantikvarieämbetet

1992.07.16 beslut... Bg
A.a. lista nr. remiss t. lst, lms
och bst. Jsg

A.a. 1992.10.02 beslut... Bg
lista nr. till kultur-
departementet Jsg

BYGGNADSTYRELSEN

		Län	AC	BF	KBS	N
Fastighet nr	Fastighet benämning	Ort				
AC 1	RESIDENSET	UMEA				
Byggnad nr	Byggnad benämning	Byggnadsminnesmärke				
		☐ ja	☐ nej	☐ delv.		
Adress			Kvarter			
			X			

Residenset ligger på Umeälvens norra strand. Tomten som har parkkaraktär sluttar ner mot älven. I parken finns flera träd som är ovanliga för detta nordliga läge. Marken vars västra del är upplåten till allmän park förvärvades 1820. En tidigare träbyggnad på tomten brann ned 1888. Det nuvarande residenset uppfördes 1891-94 efter ritningar av C F Ekholm och Ludvig Petterson. Byggnaden har stomme av tegel i två våningar med källare och vind. Bottenvåningen är utvändigt putsad i kvadernmönster och avfärgad ~~grå~~ medan övervåningen har synligt tegel med putsade guldfärgade hörn och fönsteromfattningar. Det valmade sadeltaket är täckt med svartmålad plåt.

*Sandstens-
färgad
svartmålad
rödmålad
ev. Haslingens*

I samband med att arkiv inrättades i källarvåningen 1919 ändrades en del bjälklag. Reparationer av bostadsvåningen genomfördes 1923 och 1931. 1925 togs vaktmästarebostaden i bruk som tjänsterum. 1934-35 uppfördes två flyglar i samma stil som huvudbyggnaden efter ritningar av D Sundberg och S Hagelin.

Interiören. I bostadsvåningen finns paneler, takfotslistor liksom dörrar och dörrkarmar bevarade. Tjänstelokalerna har byggts om på 1970-talet.

ANM

Byggnaden är en typisk representant för 1800-talets institutionsbyggande och hör även till det fåtal stenhus som uppfördes i så nordligt läge under förra seklet.

Representationsvåningen är väl bibehållen och följer i huvudsak programmet för landshövdingebostäder. Byggnaden bör vårdas med traditionella material och metoder

Skydd

BMMf

Källor